

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

I. Polska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych XX w.	19
--	-----------

Jacek Tebinka

Polska i Jugosławia w przełomowym roku wojny 1943	21
---	----

Ratomir Milikić

Współpraca dwóch rządów w Londynie: stosunki jugosłowiańsko-polskie w latach 1941–1944	35
---	----

Ivana Pantelić

Międzynarodowa Demokratyczna Federacja Kobiet: jugosłowiańskie i polskie doświadczenia lat 1945–1949	49
---	----

Momčilo Pavlović

Propaganda Kominformu wobec władz jugosłowiańskich w latach 1948-1953. Przykład Polski	60
---	----

Vladimir Lj. Cvetković

Echa belgradzkiej konferencji z 1961 r. w Polsce	79
--	----

Dragomir Bondžić

Wspólne badania nad energią jądrową Jugosławii, Polski i Norwegii w latach 60. XX w.	92
--	----

Milan Gulić

Polski Batalion UNPROFOR w postrzeganiu lokalnej ludności w Republice Serbskiej Krajiny 1992–1995	106
--	-----

Ewa Bujwid-Kurek

Relacje między państwami pojugosłowiańskimi – <i>casus</i> spornych kwestii granicznych (wybrane przykłady)	126
--	-----

II. Stosunki polsko-jugosłowiańskie139

Agnieszka Rypel

Obraz Jugosławii i stosunków polsko-jugosłowiańskich
w „Dzienniku Bydgoskim” z lat 1918–1928141

Paweł Wawryszuk

Stosunki polsko-jugosłowiańskie w ostatnich latach
rządów Władysława Gomułki (1969-1970)156

Bojan Dimitrijević

Tito jako gość i gospodarz. Wizyty marszałka Tity w Polsce
i polskich przywódców w Jugosławii (1946–1978)172

Dragan Bogetić

Jugosłowiańska percepcja treści i znaczenia rozmów Tito – Gierek
w Warszawie w czerwcu 1972 r. (analiza treści z belgradzkich archiwów)194

Andrzej Zaćmiński

Organizacja i zabezpieczenie wizyt
Josipa Broza Tity w Polsce w latach 70. XX w.208

Nebojša Stambolija

Stosunki polsko-jugosłowiańskie w 1985 r.221

Maja Lukanc

Polski Październik '56 z perspektywy słoweńskich
i jugosłowiańskich władz oraz prasy235

III. Polska – Jugosławia: mniejszości narodowe, emigranci, personalia253

Michał M. Kosman

Aktywność polityczna mniejszości niemieckiej w Królestwie Serbów,
Chorwatów i Słoweńców w latach 1918–1929. Zarys zagadnienia255

Slaven Kale

Polskie organizacje w Chorwacji w dwudziestoleciu międzywojennym267

Enes S. Omerović

Polacy w Bośni i Hercegowinie (1918–1941)286

Stanislav Sretenović

Relacje polskiej i serbskiej emigracji
antykomunistycznej we Francji w latach 1945–1956304

Tomasz Jacek Lis

Działalność Frana Ilešicia słoweńskiego polonofila317

Hubert Stys

Aleksa Djilas – życie i dzieło	333
Piotr Żurek	
Władysław Guttry zastępca komendanta placówki polskiego wywiadu „Sława” w Serbii (1940-1942)	346
IV. Polska i Jugosławia	
– ideologia, kultura, gospodarka	357
Tadeusz Wolsza	
Z Bolesławem Bierutem i Josipem Brozem Titą w roli głównej. Teatralizacja impresz sportowych w Polsce i Jugosławii na przełomie lat 40. i 50. XX w.	359
Danuta Jastrzębska-Golonka	
Ideologia wpisana w modę – przypadek żon dygnitarzy partyjnych w Polsce i Jugosławii	372
Joanna Szczutkowska	
„Nieobojętni są ludzie, nosiciele idei...” Związki filmowców polskich i jugosłowiańskich na przykładzie twórczości operatorskiej Jerzego Wójcika	388
Justyna Gluba	
Obraz Jugosławii w filmach dokumentalnych Krsto Papicia	401
Slobodan Selinić	
Jugosłowiańscy pisarze w Polsce w latach 60. i 70. XX w.: plany, podróże i wrażenia	412
Maria Ewa Szatlach	
Prawno-ekonomiczne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw w Jugosławii i PRL – analiza porównawcza	426
Milutin Živković	
Współpraca międzynarodowa serbskich i polskich miast (1962–1991)	442
Sażeci	456
Abstracts	476

Sadržaj

Uvod	15
I. Poljska i Jugoslavija u međunarodnim odnosima u XX v.	19
Jacek Tebinka Poljska i Jugoslavija u 1943. – prelomnoj godini rata	21
Ratomir Milikić Saradnja dve vlade u Londonu: jugoslovensko-poljski odnosi 1941-1944	35
Ivana Pantelić Međunarodna Demokratska Federacija Žena: jugoslovensko i poljsko iskustvo 1945–1949	49
Momčilo Pavlović Propaganda IB zemalja 1948-1953. prema jugoslovenskom rukovodstvu. Primer Poljske	60
Vladimir Lj. Cvetković Odjek beogradske konferencije 1961. godine u Poljskoj	79
Dragomir Bondžić Zajednička nuklearna istraživanja Jugoslavije, Poljske i Norveške 60-ih godina 20. veka	92
Milan Gulić Poljski bataljon UNPROFOR-a u percepciji lokalnog srpskog stanovništva u Republici Srpskoj Krajini 1992-1995	106
Ewa Bujwid-Kurek Odnosi među postjugoslovenskim državama – <i>casus</i> sporna pitanja granice (izabrani primeri)	126

II. Poljsko-jugoslovenski odnosi139

Agnieszka Rypel

Slika Jugoslavije i poljsko-jugoslavenskih odnosa
u „Bidgoskom dnevniku“ 1918.-1928.141

Paweł Wawryszuk

Poljsko-jugoslovenski odnosi poslednjih godina
vlade Vladislava Gomulke (1969–1970)156

Bojan Dimitrijević

Tito kao gost i domaćin. Maršal Tito u zvaničnim posetama
Poljskoj i poljski lideri u posetama Jugoslaviji (1946-1978)172

Dragan Bogetić

Jugoslovenska percepcija sadržaja i značaja razgovora Tito-Gierek
u Varšavi, juna 1972. (analiza sadržaja dokumenata beogradskih arhiva).....194

Andrzej Zaćmiński

Organizacija i obezbeđenje Titovih
poseta Poljskoj 70-ih godina208

Nebojša Stambolija

Jugoslovensko-poljski odnosi 1985. godine221

Maja Lukanc

Poljski oktobar '56 iz perspektive slovenačke
i jugoslovenske vlasti i štampe235

III. Poljska – Jugoslavija: nacionalne manjine, emigranti, biografije253

Michał M. Kosman

Politička aktivnost nemačke manjine u Kraljevini Srba,
Hrvata i Slovenaca u godinama 1918–1929. Prikaz problematike255

Slaven Kale

Poljske organizacije u hrvatskoj u međuratnom razdoblju267

Enes S. Omerović

Poljaci u Bosni i Hercegovini (1918-1941)286

Stanislav Sretenović

Odnosi poljske i srpske antikomunističke emigracije
u Francuskoj 1945-1956304

Tomasz Jacek Lis

Delatnost Frana Ilešiča, slovenačkog polonofila317

Hubert Stys	
Aleksa Đilas. Život i delo	333
Piotr Żurek	
Kapetan Vladislav Gutri zamenik komandanta stanice poljske obaveštajne službe „Slava“ u Srbiji (1940–1942)	346
IV. Poljska i Jugoslavija	
– ideologija, kultura, privreda	357
Tadeusz Wolsza	
Sa Boleslavom Bjerutom i Josipom Brozom Titom u glavnoj ulozi. Teatralizacija sportskih događaja u Poljskoj i Jugoslaviji na prelazu iz četrdesetih u pedesete godine XX veka	359
Danuta Jastrzębska-Golonka	
Poljska i Jugoslavija posle II. svetskog rata – ideologija u kontekstu mode	372
Joanna Szczutkowska	
„Bitni su ljudi, nosioci ideja...” Veze poljskih i jugoslovenskih filmskih umetnika na primeru snimateljskog stvaralaštva Jeżija Vujćika	388
Justyna Gluba	
Viđenje Jugoslavije u dokumentarnim filmovima Krste Papića	401
Slobodan Selinić	
Jugoslovenski pisci u Poljskoj 1960-ih i 1970-ih. Planovi, putovanja i utisci	412
Maria Ewa Szatlach	
Pravno-ekonomski aspekti funkcionisanja preduzeća u Jugoslaviji i Poljskoj – uporedna analiza	426
Milutin Živković	
Međunarodna saradnja srpskih i poljskih gradova (1962–1991)	442
Sažeci	456
Abstracts	476

Wstęp

Wśród rozlicznych tematów badawczych prowadzonych w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych (IHiSM) Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (UKW) w Bydgoszczy, ważną rolę odgrywa problematyka dotycząca historii Jugosławii i stosunków polsko-jugosłowiańskich. Podjęto ją w 2013 r. we współpracy z Instytutem Historii Współczesnej (ISI – Instytut za savremenu istoriju) w Belgradzie w ramach wspólnego projektu *Polska i Jugosławia w XX wieku*. Merytoryczną opiekę nad jej wykonaniem sprawują: prof. Andrzej Zaćmiński (IHiSM) i prof. Momcilo Pavlović (dyrektor ISI). Przedsięwzięcia o charakterze organizacyjnym koordynują: dr Paweł Wawryszuk (IHiSM) i Nebojša Stambolija (ISI). Począwszy od 2013 r. na corocznych sympozjach organizowanych na przemian w Bydgoszczy i w Belgradzie prezentowane są zagadnienia tematyczne, metodologiczne, a także kwestie związane z organizacją wspólnych badań. W przedsięwzięciu tym uczestniczą nie tylko naukowcy z wymienionych Instytutów, ale także przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych z wielu ośrodków akademickich w Polsce oraz w Serbii. Od zainicjowania współpracy permanentnie, w miarę możliwości merytorycznych i finansowych, podejmowane są starania o rozszerzenie jej zakresu tematycznego oraz zainteresowanie tym projektem badawczym naukowców z innych państw południowosłowiańskich. W 2017 r. do wspólnych badań włączyli się historycy z Chorwacji, Słowenii oraz Bośni i Hercegowiny.

Ważnym elementem polsko-serbskich kontaktów naukowych jest prezentowanie wyników badań historycznych, a także ich popularyzowanie. Służą temu organizowane w ramach sympozjów panele tematyczne. Do tej pory odbyło się pięć takich spotkań, których rezultaty znalazły odzwierciedlenie w czterech

monografiach¹. Zawierają one tylko teksty tematyczne dotyczące historii Jugosławii, Polski, relacji polsko-jugosłowiańskich oraz funkcjonowania tych państw w stosunkach międzynarodowych. Podobny charakter ma również obecna książka. Jest ona w miarę wiernym odzwierciedleniem problematyki badawczej, którą zaprezentowano w Bydgoszczy we wrześniu 2017 r. Określenie „w miarę wiernym” oznacza, że w książce znalazły się także teksty dwóch autorów niebiorących udziału w spotkaniu. Poza tym niektóre z omawianych zagadnień przed przygotowaniem do druku zostały zmodyfikowane.

Przedłożona Czytelnikom monografia składa się z czterech bloków tematycznych. Pierwszy, zatytułowany *Polska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych XX w.*, obejmuje osiem tekstów. Rozpoczyna go artykuł Jacka Tebinki (UG), poświęcony Polsce i Jugosławii w okresie drugiej wojny światowej, a ściślej wydarzeniom z 1943 r., które miały znaczenie dla późniejszej historii tych państw. Relacje między polskimi i jugosłowiańskimi władzami emigracyjnymi w latach 1941–1944 przedstawił Radomir Milikić (ISI), Ivana Pantelić (ISI) uwagę skupiła na przedstawieniu doświadczeń Polski i Jugosławii związanych z ich członkostwem w Międzynarodowej Demokratycznej Federacji Kobiet w latach 1945–1959, a dyrektor ISI Momčilo Pavlović omówił propagandę Biura Informacyjnego Partii Komunistycznych i Robotniczych w latach 1948–1951 wobec Jugosławii. Prezentując stan badań wiele miejsca poświęcił Polsce, wskazując na specyfikę prowadzonej przez nią propagandy w ramach bloku państw demokracji ludowej. Stanowisko Polski wobec konferencji w Belgradzie w 1961 r. szczegółowo zaprezentował Vladimir Cvetković z Instytutu Najnowszej Historii Serbii (INIS – Institut za noviju istoriju Srbije). Z kolei Drogomir Bondžić (ISI) skoncentrował się na analizie współpracy Jugosławii, Polski i Norwegii w zakresie energii nuklearnej w latach 60. XX w. Tekst autorstwa Milana Gulicia (ISI) dotyczy szczególnego okresu w historii Jugosławii, a mianowicie jej rozpadu. Tematem jego rozważań jest udział polskiego batalionu w misji pokojowej UNPROFOR (United Nations Protection Force) na terenie Republiki Serbskiej Krajiny (1992–1995). Kontynuację zagadnień związanych z rozpadem Jugosławii stanowi tekst Ewy Bujwid-Kurek (UJ), która na wybranych przykładach opisała relacje między państwami pojugosłowiańskimi w spornych kwestiach granicznych i ich potencjalny wpływ na bezpieczeństwo w regionie.

¹ *Polska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych po II wojnie światowej. Relacje wielostronne i wielopoziomowe*, red. M. Pavlović, A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2014; *Jugoslovensko-poljski odnosi u XX veku*, ur. M. Pavlović, A. Zaćmiński, D. Bondžić, Beograd 2015; *Polska i Jugosławia po II wojnie światowej*, red. M. Pavlović, N. Stambolija, A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2016; *Jugoslavia i Poljska u XX veku*, ur. M. Pavlović, A. Zaćmiński, P. Wawryszuk, Beograd 2017.

W drugim bloku niniejszej monografii wiodącym tematem rozważań uczyniono stosunki polsko-jugosłowiańskie. Odzwierciedlono je w siedmiu opracowaniach, wśród których dwa: Agnieszki Rypel (UKW) i Mai Lukanc (Słowenia) dotyczą obrazu Polski i Jugosławii oraz relacji między nimi w prasie. Również trzy artykuły: Bojana Dimitrijevicia (ISI), Dragana Bogeticia (ISI) i Andrzeja Zaćmińskiego (UKW) poświęcono różnym aspektom wizyt przywódców politycznych, przede wszystkim marszałka Josipa Broza Tity w Polsce, a Paweł Wawryszak (UKW) i Nebojša Stambolija (ISI) omówili stosunki polsko-jugosłowiańskie w latach 1969–1970 oraz w 1985 r.

Na trzeci blok, zatytułowany *Polska – Jugosławia: mniejszości narodowe, emigranci i personalia*, składa się siedem tekstów. Ich autorzy: Michał Kosman (UKW), Slaven Kale (Chorwacja), Enes Omerović (BiH), Stanislav Sretenović (ISI), Tomasz Lis (UMK), Hubert Stys (Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu) i Piotr Źurek (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej), omówili różne zagadnienia z historii Polski i Jugosławii w XX w. Obejmują one: mniejszość niemiecką w Jugosławii w okresie międzywojennym, Polaków w Chorwacji oraz Bośni i Hercegowinie, współpracę serbskiej i polskiej emigracji we Francji (1945-1956), a także działalność: Franjo Ilešica, Aleksego Djilasa i Władysława Guttry.

Ostatni blok tematyczny: *Polska i Jugosławia – ideologia, kultura, gospodarka*, zawiera siedem artykułów. Otwierają go rozważania Tadeusza Wolszy (PAN) na temat teatralizacji imprez sportowych w Polsce i Jugosławii w latach 1945–1956. Zjawiskiem mody wpisanej w ideologię po II wojnie światowej zajęła się Danuta Jastrzębska-Golonka (UKW). Teksty autorstwa Joanny Szczutowskiej (UKW) i Justyny Głuby (UG) poświęcone zostały kinematografii. Pierwsza z wymienionych badaczek opisała polsko-jugosłowiańskie związki filmowe na przykładzie twórczości operatorskiej Jerzego Wójcika, a druga skupiła się na obrazie Jugosławii w filmach Kristo Papicia. Pozostałe dwa teksty obejmują problematykę gospodarczą. Maria Ewa Szatlach (UKW) porównała prawno-ekonomiczne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw w Jugosławii i Polsce, natomiast Milutin Źivković (Instytut Kultury serbskiej – Institut za srpsku kulturu) opisał współpracę miast Serbii i Polski w latach 1962–1991.

* * *

Redaktorzy publikacji i zarazem organizatorzy symposium pragną podziękować wszystkim uczestnikom, a także osobom, które aktywnie przyczyniły się do jego zorganizowania. Szczególnie gorąco dziękujemy prof. Zdzisławowi Biegańskiemu, prodziekanowi Wydziału Humanistycznego UKW prof. Jackowi Maciejewskiemu oraz dyrektorowi Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych prof. Markowi Zielińskiemu. Dzięki ich pomocy, życzliwości i wsparciu finansowemu możliwe było przeprowadzenie trzydniowego symposium oraz wydanie niniejszej książki.

Momčilo Pavlović, Paweł Wawryszuk, Andrzej Zaćmiński

Uvod

Među raznovrsnim istraživačkim temama vođenim u Institutu istorije i međunarodnih odnosa Univerziteta Kazimira Velikog (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych – IHiSM; Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – UKW) u Bidgošči, važnu ulogu ima problematika koja se odnosi na istoriju Jugoslavije i poljsko-jugoslovenske odnose. Ona je realizovana od 2013. godine u saradnji sa Institutom za savremenu istoriju (ISI) u Beogradu u okviru zajedničkog projekta *Poljska i Jugoslavija u XX veku*. Meritorni nadzor nad njenim izvođenjem vrše: prof. Andžej Zaćminjski (IHiSM) i prof. Momćilo Pavlović (direktor ISI). Pitanja organizacionog karaktera koordiniraju: dr Pavel Vavrišuk (IHiSM) i Nebojša Stambolija (ISI). Počevši od 2013. godine, na godišnjim simpozijumima naizmenično organizovanim u Bidgošči i u Beogradu prezentovana su tematska i metodološka pitanja, a takođe i problematika vezana za organizaciju zajedničkih istraživanja. U tom poduhvatu ne učestvuju samo naučnici iz navedenih Instituta, nego i predstavnici raznih naučnih disciplina iz brojnih akademskih centara u Poljskoj, kao i u Srbiji. Od trenutka iniciranja saradnje permanentno se trudimo da, shodno meritornim i finansijskim mogućnostima, proširujemo njen tematski obim i da istraživačkim projektom zainteresujemo naučnike iz drugih postjugoslovenskih zemalja. U 2017. zajedničkim istraživanjima su se priključili istoričari iz Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine. Važan element poljsko-srpskih naučnih kontakata je predstavljanje rezultata istorijskih istraživanja, a takođe i njihova popularizacija. Tome služe tematski paneli koji su organizovani u okviru simpozijuma. Do sada je održano pet takvih susreta čiji su rezultati našli odraz u četiri monografije². One sadrže samo tematske radove koji se odnose

² *Poljska i Jugosławia w stosunkach międzynarodowych po II wojnie światowej. Relacje wielostron-*

na istoriju Jugoslavije, Poljske, poljsko-jugoslovenskih odnosa i funkcionisanja tih zemalja u međunarodnim odnosima. Ova knjiga je dosta veran odraz istraživačke problematike koja je predstavljena u Bidgošči u oktobru 2017. Odrednica „dosta“ označava da su se u knjizi našli radovi dva autora koji nisu učestvovali u susretu. Osim toga, neka od predstavljenih pitanja su podlegla modifikaciji posle pripreme za štampu.

Monografija predstavljena čitaocima sastoji se od četiri tematska bloka. Prvi, naslovljen *Poljska i Jugoslavija u međunarodnim odnosima XX v.*, obuhvata osam radova. Otvara ga članak Jaceka Tebinke (Gdanjski univerzitet; Uniwersytet Gdański – UG) posvećen Poljskoj i Jugoslaviji u doba Drugog svetskog rata, tačnije događajima 1943. godine koji su imali značaj za kasniju istoriju tih zemalja. Odnose između poljske i jugoslovenske izbegličke vlade u godinama 1941–1944 predstavio je Ratomir Milikić (ISI). Ivana Pantelić (ISI) svoju pažnju je koncentrisala na predstavljanju iskustava Poljske i Jugoslavije koja su vezana za njihovo članstvo u Međunarodnoj demokratskoj federaciji žena u godinama 1945–1959. Direktor ISI – Momčilo Pavlović je u svom izlaganju obradio propagandu Informacionog biroa komunističkih i radničkih partija prema Jugoslaviji u godinama 1948–1951. Predstavljajući stanje istraživanja puno mesta je posvetio Poljskoj, ukazujući na specifičnost propagande koju je vodila u okviru bloka zemalja narodne demokratije. Stanovište Poljske prema konferenciji u Beogradu 1961. detaljno je predstavio Vladimir Cvetković iz Instituta za noviju istoriju Srbije (INIS). Zatim, Dragomir Bondžić (ISI) se koncentrisao na analizu saradnje Jugoslavije, Poljske i Norveške u oblasti nuklearne energije '60. godina XX v. Sledeći tekst autora Milana Gulića (ISI) tiče se posebnog razdoblja u istoriji Jugoslavije, naime – njenog raspada. Tema njegovih razmatranja je učešće poljskog bataljona u mirovnoj misiji UNPROFOR (Unitet Nations Protection Force) na teritoriji Republike Srpske Krajine (1992–1995). Nastavak problematike vezane za raspad Jugoslavije čini tekst iz pera Eve Bujvid-Kurek (Jagelonjski Univerzitet) koja je na odabranim primerima opisala odnose među postjugoslovenskim zemljama u spornim pitanjima granica i njihov potencijalni uticaj na bezbednost u regionu.

U drugom bloku ove monografije glavna tema razmatranja su poljsko-jugoslovenski odnosi. Predstavljani su u sedam radova od kojih se dva: Agnješke Ripel (UKW) i Maje Lukanc (Slovenija) odnose na sliku Poljske i Jugoslavije, kao i njihovih međusobnih odnosa, u štampi. Tri članka: Bojana Dimitrijevića (ISI),

ne i wielopoziomowe, red. M. Pavlović i A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2014; *Jugoslovensko-poljski odnosi u XX veku*, ur. M. Pavlović, A. Zaćmiński, D. Bondžić, Beograd 2015; *Poljska i Jugostawia po II wojnie światowej*, red. M. Pavlović, N. Stambolija, A. Zaćmiński, Bydgoszcz 2016; *Jugoslavia i Poljska u XX veku*, ur. M. Pavlović, A. Zaćmiński, P. Wawrzeszuk, Belgrad 2017.

Dragana Bogetića (ISI) i Andžeja Zaćminskoga (UKW) posvećena su različitim aspektima poseta političkih rukovodilaca Poljskoj, pre svega maršala Josipa Broza Tita. Zatim, Pavel Vavrišuk (UKW) i Nebojša Stambolija (ISI) predstavili su poljsko-jugoslovenske odnose u godinama 1969–1970 i 1985.

Treći blok, naslovljen *Poljska – Jugoslavija: nacionalne manjine, emigranti i personalije*, čini sedam radova. Njihovi autori: Mihal Kosman (UKW), Slaven Kale (Hrvatska), Enes Omerović (BiH), Stanislav Sretenović (ISI), Tomaš Lis (UMK), Hubert Stis (Visoka bankarska škola u Torunju) i Pjotr Žurek (Tehničko-humanistička akademija u Bjelsko Bjaloj) predstavili su različita pitanja iz istorije Poljske i Jugoslavije u XX veku. Ona obuhvataju: nemačku manjinu u Jugoslaviji u međuratnom periodu, Poljake u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, saradnju srpske i poljske emigracije u Francuskoj (1945–1956), kao i delatnost Franje Ilešića, Alekse Đilasa i Vladislava Gutrija.

Poslednji tematski blok, *Poljska i Jugoslavija – ideologija, kultura, privreda*, sadrži sedam članaka. Otvaraju ga razmatranja Tadeuša Volše (Poljska akademija nauka) na temu teatralizacije sportskih događaja u Poljskoj i Jugoslaviji u godinama 1945–1956. Ideologija upisana u modu – slučaj supruga partijskih funcionera u Poljskoj i Jugoslaviji bavila se Danuta Jastšembaska-Golonka (UKW). Dva teksta, u autorstvu Joane Ščutkovske (UKW) i Justine Glube (UG), posvećena su kinematografiji. Prva od navedenih autorki je opisala poljsko-jugoslovenske filmske veze na primeru snimateljskog stvaralaštva Ježija Vujćika, dok se druga koncentrisala na slici Jugoslavije u filmovima Krste Papića. Ostala dva teksta obuhvataju privrednu problematiku. Marija Šatlah (UKW) je uporedila pravno-ekonomske aspekte funkcionisanja preduzeća u Jugoslaviji i Poljskoj, a Milutin Živković (Institut za srpsku kulturu) je predstavio saradnju gradova Srbije i Poljske u razdoblju 1962–1991.

* * *

Priređivači publikacije i istovremeno organizatori simpozijuma žele da se zahvale svim učesnicima, a takođe i osobama koje su aktivno doprinele njegovoj realizaciji. Naročito toplo se zahvaljujemo prof. Zđislavu Bjeganjskom, prodekanu Humanističkog fakulteta UKW prof. Jaceku Maćejevskom i direktoru Instituta istorije i međunarodnih odnosa prof. Mareku Zjelinjskom. Zahvaljujući njihovoj pomoći, blagonaklonosti i finansijskoj podršci bilo je moguće održavanje trodnevnog simpozijuma i objavljivanje ove knjige.

Momčilo Pavlović, Pavel Vavrišuk, Andžej Zaćminjski